

Eeuweling Jentsje Popma in zonnetje

GITTE BRUGMAN

LEEWARDEN Op 30 september van dit jaar hoopt Jentsje Popma zijn honderdste verjaardag te vieren. De Stifting Nijkleaster, die zijn atelier nalatenschap beheert, verzorgt onder meer een boek en een overzichtsexpositie in de Grote Kerk.

De band tussen de Leeuwarder kunstenaar Jentsje Popma en Stifting Nijkleaster kwam in 2013 tot stand. De toen 91-jarige kunstenaar schonk wandreliëf *Hynstebloom* (Paardenbloem) aan de stichting, die zich inzet voor een nieuw klooster. Een plek van stilte, bezinning en verbinding. Het is een onderwerp dat Popma na aan het hart ligt. Daarom liet hij in 2015 ook zijn complete atelier na aan de stichting, die de inhoud mocht verkopen voor dit doel.

„Hij sprak toen de hoop uit dat veel kunstenaars hem mochten volgen”, zegt Jan Henk Hamoen, bestuurslid en beheerder van Popma's werk. Dichter Eppie Dam en muzikant/dirigent Hindrik van der Meer hebben liederen geschreven, die Nijkleaster gebruikt voor vieringen. Ook anderen (onder hen Klaas Koopmans en Anne Woudwijk) doneerden kunstwerken. Wie weet wordt de collectie dit jaar uitgebreid, nu Popma in de belangstelling komt te staan. In een filmpje, dat vandaag in première gaat, leggen Hamoen en pionier-predikant Hinne Wagenaar uit hoe ze dit bijzondere Jentsje Popma Jier invullen.

Ze doen dat bij *Hynstebloom*, het betonnen wandreliëf dat nu nog aan een muurtje achter het voormalig atelier van Popma hangt. Bij het nadenken over 'waarom, hoe en wat' kreeg de stichting inspiratie uit *The Golden Circle* van Simon Sinek. „Wij hebben onze eigen cirkel”, bedachten ze. In het hart van het kunstwerk is namelijk het christelijke symbool *Ichtus* (vis) te zien. Van daaruit waaiert de zaden uit naar buiten. „Ons waarom is ruimte maken, ruimte voor God, voor ons menszijn.”

Rondom deze 'plek voor stilte, bezinning en verbinding' plaatst Nijkleaster woorden die daarbij van belang zijn, zoals gastvrijheid, vrede, groei, pelgrimage, mienskip en eenvoud. De buitenste ring geeft aan hoe de stichting dat realiseert, met bijvoorbeeld themadagen, Kleasterkuiers, programma's op maat en - het belangrijkste - klooster Westerhûs. Het kunstwerk van Popma is zo'n mooie verbeelding hiervan, dat dit is gekozen tot logo van de stichting. „Als Klooster Westerhûs klaar is, komt het reliëf daar te hangen.”

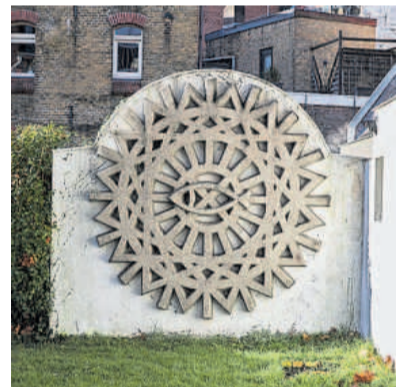
Hynstebloom is een voorbeeld van Popma's uiteenlopende oeuvre. Vanwege zijn tekentalent kon hij in de jaren dertig instromen op de Kunstacademie in Rotterdam. Het bombardement op de havenstad in 1940 maakte echter een eind aan de academie en aan zijn opleiding.

Popma probeerde een Prix de Rome in de wacht te slepen, om zo in zijn onderhoud te voorzien. Van zijn laatste geld huurde hij een kamer in Amsterdam, maar hij werd daar zo geplaagd door ongedierte dat hij onverrichter zake (en zonder inschrijfgeld) terugkeerde naar Friesland.

Zijn eerste opdracht betrof een wandreliëf. Daarna volgde de vraag

Jentsje Popma in zijn atelier bij de overdracht van zijn werk aan Nijkleaster in 2015. Onder: *De wolk die boven de dijk verscheen* en *Hynstebloom*.

'Hynstebloom' van Popma wordt het symbool van Nijkleaster

of hij een raam kon maken. In de winter trof hij collega's tijdens modeltekenen. Maar hoewel hij nu bekend staat om zijn landschappen, was hij destijds vooral bezig met toegepaste kunst, werk in opdracht. Beelden van bijvoorbeeld Peter Stuyvesant en Anne Vondeling, ramen, graffiti's en plasteiken voor scholen en instellingen.

Later vond hij zijn eigen atelier aan de Potmarge, waar hij in 1987 besloot te stoppen met opdrachten. Toen pakte hij de schilderkunst weer op, naar aanleiding van een vakantie in Trier. Daar viel hem op dat de bomen zo weinig blad droegen. Het was het begin van een serie landschappen, waarmee hij niet zozeer de schoonheid toont, maar juist waarschuwt tegen de teloorgang van de natuur.

Ook vlak na de dood van zijn broer zat hij buiten te tekenen. Toen kreeg hij wat hij zelf 'in ynblazing' noemde. Het resultaat was het ontroerende doek *De wolk die boven de dijk verscheen*, waarbij hij noteerde: 'Waar de dimensie van de materie eindigt, openbaart zich de eindeloze dimensie van de geest'. „Dat hat myn broer my ynjun.”

In 2000 werkte hij nog aan een serie over dijken. Terwijl hij hiermee bezig was, beroofde een vriend van hem zichzelf van het leven. Dat greep hem enorm aan. Hij probeerde het onderwerp te vangen in wat zijn laatste twee schilderijen werden: *De vlucht naar het licht*. Maar iemand wees hem erop dat degene die zelfmoord pleegt, juist geen licht meer ziet. „Freeslik. Dêrom is Nijkleaster sa belangryk”, vindt hij.

En daarom liet hij in 2015 zijn atelier 'en alles wat daarin is', aan de stichting na. „Zo'n 150 items”, aldus Hamoen. „We hebben alles gerubricieerd en een deel ervan verkocht.” Afgelopen jaar was hij druk met het achterhalen van meer werk van de kunstenaar. „Dat leverde nog eens 250 werken op en veel persoonlijke verhalen.”

Een grote selectie hieruit is vanaf 29 mei tot begin oktober te zien op een expositie in de Grote Kerk in Leeuwarden. De viering van Popma's verjaardag op 30 september zal daarin een hoogtepunt zijn. Zo'n 75 werken staan bovendien in het boek *Jentsje Popma, kunstenaar met een missie*, dat medio mei verschijnt en al in de voorverkoop ligt.

„Erik Betten heeft een biografisch deel geschreven en Susan van den Berg een kunsthistorisch deel.” Hamoen zelf deed de eindredactie en belicht de band tussen Popma en Nijkleaster. „De klik, die er vanaf het begin was.”